

ทุกภาคส่วนร่วมกำหนดแนวคิดและทิศทางแผนฯ 11 ในการประชุมประจำปี 2552 ของ สศช.

เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2552 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดการประชุมประจำปี 2552 เรื่อง “จากวิสัยทัศน์ 2570... สู่แผนฯ 11” ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพ็ค เมืองทองธานี จ. นนทบุรี โดยได้รับเกียรติจากนายกรัฐมนตรี เป็นประธานเปิดการประชุมและแสดงปาฐกถาพิเศษ

จากวิสัยทัศน์ 2570... สู่แผนฯ 11

ดร.อำพน กิตติอำพน เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กล่าวรายงานว่า สศช. ได้จัดการประชุมประจำปีอย่างต่อเนื่อง โดยในปีนี้เป็นปีที่ 8 การประชุมประจำปีของ สศช. ในปีนี้ เป็นเรื่องที่สืบเนื่องมาจากการประชุมเมื่อปี 2551 ซึ่งจัดขึ้นในหัวข้อ “วิสัยทัศน์ประเทศไทย สู่ปี...2570” ซึ่งที่ประชุมได้เห็นพ้องในวิสัยทัศน์ประเทศไทยปี 2570 ว่า **“คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”**

สำหรับการประชุมในปีี้ จัดขึ้นในช่วงเวลาที่สำนักงานฯ ได้เริ่มต้นกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) โดยยึดวิสัยทัศน์ระยะยาวที่ได้จากการประชุมในปีที่แล้วเป็นกรอบในการจัดทำแผน ซึ่งในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาประเทศ นับตั้งแต่แผนฯ 8 เป็นต้นมา สศช. ได้เปิดเวทีระดมความคิดเห็นจากประชาชนทุกภาคส่วน ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาค เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนพัฒนาประเทศที่มาจากความเห็นชอบร่วมกันของประชาชน สามารถสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง โดยผู้เข้าร่วมการประชุมประกอบด้วยคณะรัฐมนตรี ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ ผู้ทรงคุณวุฒิองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาสังคม เครือข่ายองค์กรชุมชน องค์กรพัฒนาเอกชน นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งสื่อมวลชน จำนวน 2,500 คน

ในภาคเช้า ภายหลังจากที่ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี แสดงปาฐกถาพิเศษเรื่อง **“ทิศทางการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนของรัฐบาล”** ซึ่งจะเป็นการจุดประกายความคิดที่สำคัญต่อการกำหนดทิศทางของการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืนแล้ว จะเป็นการอภิปราย โดยมี **ดร.พนัส สิมะเสถียร** ประธานกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการอภิปราย นำเสนอโดย **ดร.อำพน กิตติอำพน** เลขาธิการ สศช. และคณะผู้อภิปรายประกอบด้วย **นายไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม** ประธานมูลนิธิหัวใจอาสา รองศาสตราจารย์ **นรนิติ เศรษฐบุตร** ราชบัณฑิต ประธานสำนักธรรมศาสตร์และการเมือง **ดร.ณรงค์ชัย อัครเศรณี** ประธานกรรมการบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ และประธานกรรมการธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย ส่วนในภาคบ่ายเป็นการประชุมกลุ่ม 5 กลุ่ม

ผลการพัฒนาในช่วง 2 ปีแรกของแผนฯ 10

การติดตามประเมินผลการพัฒนาประเทศในช่วง 2 ปีแรกของแผนฯ 10 (พ.ศ. 2550-2554) พบว่ามีความก้าวหน้าตามเป้าหมายของแผนหลายประการ โดยคุณภาพคนและสังคมไทยมีแนวโน้มดีขึ้นในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนมีความก้าวหน้ามากขึ้น การบริหารเศรษฐกิจมหภาคอย่างเข้มแข็ง สามารถคุ้มกันเศรษฐกิจไทยในภาวะที่ต้องเผชิญวิกฤตทั้งภายในและภายนอกประเทศ การสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพมีความก้าวหน้า การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศ มีทิศทางที่ดีขึ้น

ส่วนการประเมินผลความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนไทยพบว่า การชะลอตัวของเศรษฐกิจและปัญหาทางการเมืองในประเทศไม่ส่งผลกระทบต่อความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยมากนัก จากการที่ภาครัฐและภาคีการพัฒนาต่างๆ ได้พยายามพัฒนาให้เศรษฐกิจและสังคมไทยก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยในช่วง 2 ปีแรกของแผนฯ 10 ดีกว่าเมื่อสิ้นแผนฯ 9 โดยดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 63.03 เมื่อสิ้นแผนฯ 9 เป็นร้อยละ 64.62 และ 65.44 ในปี 2550 และ 2551

แนวคิด ทิศทางการพัฒนาในช่วงแผนฯ 11

การก้าวจากวิสัยทัศน์ 2570 สู่แผนฯ 11 สศช. ได้สำรวจ วิเคราะห์ และนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับความท้าทายและโอกาสของประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจ รวมถึงการส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ซึ่งเป็นทางเลือกของเศรษฐกิจไทย การเตรียมการสำหรับภาวะโลกร้อนและสร้างโอกาสการพัฒนา การออกแบบสถาปัตยกรรมทางสังคมให้เป็นทางเลือกใหม่ของคนไทย และการสร้างสัญญาประชาคมใหม่ให้เป็นพลังขับเคลื่อนสังคมไทยสู่สมดุล โดยเปิดให้ผู้ร่วมประชุมระดมความเห็นใน 5 เรื่อง ได้แก่

1. ความท้าทายหลังวิกฤตเศรษฐกิจโลก : โอกาสของประเทศไทย

วิกฤตการณ์เศรษฐกิจและการเงินโลกได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกในลักษณะที่ทำให้ประเทศไทยประสบปัญหาในการบริหารจัดการเศรษฐกิจในระยะสั้นและระยะปานกลางมากขึ้น ส่วนในระยะยาวการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกยังคงเปิดโอกาสและสร้างความท้าทายต่อการพัฒนาประเทศในหลายด้าน

การวางแผนพัฒนาประเทศไทยที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงระยะสั้นและระยะยาวมีประเด็นที่สำคัญคือ การรักษาอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจและลดความเสี่ยงจากภาวะความผันผวนของเศรษฐกิจโลก ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงด้านเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมากขึ้น รวมทั้งการเร่งสร้างความเข้มแข็งให้กับปัจจัยการผลิตเพื่อมิให้ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจเป็นข้อจำกัดต่อศักยภาพการผลิตในระยะยาว และควรเร่งปรับโครงสร้างการผลิตและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในสาขาต่างๆ อย่างทั่วถึง รวมทั้งสร้างฐานรายได้ของประชาชนส่วนใหญ่และกระจายรายได้ให้ดีขึ้น

นอกจากนี้ ควรสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงในบริบทโลกในระยะยาว โดยการขยายตลาดและสร้างความร่วมมือด้านการผลิต การค้าและการลงทุนในภูมิภาค พัฒนามูลค่าเพิ่มสินค้าเกษตรและอาหาร และพัฒนาพลังงานทดแทนอย่างสมดุลระหว่างความต้องการด้านอาหารและพลังงาน ใช้โอกาสจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก และความตื่นตัวในความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ในการสร้างงาน สร้างรายได้ และการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่มีความยั่งยืน รวมทั้งใช้โอกาส

จากการปรับตัวของประชากรโลกเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ในการขยายตัวของภาคธุรกิจบริการในประเทศไทย โดยเฉพาะการให้บริการดูแลผู้สูงอายุ บริการการแพทย์และสุขภาพ

2. เศรษฐกิจสร้างสรรค์ : ทางเลือกเศรษฐกิจไทย

ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่เน้นการเพิ่มประสิทธิภาพและนวัตกรรม โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้รับการบรรจุไว้ในนโยบายรัฐบาล ส่งผลให้มีการใช้ศักยภาพและการพัฒนาต่อยอดของอุตสาหกรรมและบริการสร้างสรรค์ไทยที่มีการดำเนินงานอยู่บ้างแล้ว ให้เป็นไปอย่างมีทิศทางและจริงจังมากขึ้น รวมทั้งได้กำหนดให้มีการดำเนินการพัฒนาศักยภาพเศรษฐกิจสร้างสรรค์เป็นแผนงานภายใต้แผนฟื้นฟูเศรษฐกิจระยะที่ 2 (SP2) ครอบคลุมสาขาการพัฒนา 6 ด้าน ได้แก่ 1) มรดกทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และความหลากหลายทางชีวภาพ 2) เอกลักษณ์ศิลปะและวัฒนธรรม 3) งานช่างฝีมือและหัตถกรรม 4) อุตสาหกรรมสื่อ บันเทิง และซอฟต์แวร์ 5) การออกแบบและพัฒนาสินค้าเชิงสร้างสรรค์ และ 6) การขับเคลื่อนและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ โดยแผนงานพัฒนาศักยภาพเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้รับการอนุมัติกรอบวงเงินจาก ครม. จำนวน 20,134.10 ล้านบาท

ทั้งนี้ ประเด็นเชิงยุทธศาสตร์ที่ควรให้ความสำคัญทั้งในปัจจุบันและระยะต่อไป ประกอบด้วย การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานความรู้ เพื่อนำไปเพิ่มคุณค่าให้กับทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่มีอยู่ มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ส่งเสริมการลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาการพัฒนาภายใต้ SP2 และพัฒนาระบบฐานข้อมูล สื่อสาร และคมนาคมที่มีประสิทธิภาพเพื่อรองรับภาคการผลิตสร้างสรรค์ มีกฎหมายและกฎระเบียบที่ช่วยในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา พัฒนาความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งปรับโครงสร้างการผลิตและบริการของประเทศอย่างต่อเนื่อง โดยผนวกเอาความคิดสร้างสรรค์ที่มาจากองค์ความรู้และนวัตกรรมนำเข้าสู่ทุกขั้นตอนของห่วงโซ่การผลิต และพัฒนาสถาบันและบูรณาการบทบาทของสถาบันที่เกี่ยวข้อง ให้เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ตลอดจนติดตามประเมินผลการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยด้วยกลไกที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

3. ภาวะโลกร้อน : วิกฤติ สร้างโอกาสการพัฒนา

การเปลี่ยนแปลงของภาวะโลกร้อนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาได้ส่งผลกระทบต่อนานาชาติในหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระยะยาว ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเตรียมพร้อมสำหรับการรับมือและบรรเทาผลกระทบจากภาวะโลกร้อน โดยควรให้ความสำคัญกับการปรับทิศทางการพัฒนาประเทศสู่การเป็นสังคมคาร์บอนต่ำ โดยการปรับโครงสร้างการผลิตของประเทศสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรชีวภาพ ในการสร้างรายได้ควบคู่กับการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าและบริการจากทรัพยากรชีวภาพที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ในขณะที่เดียวกันต้องสร้างความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน เพื่อให้ประเทศไทยมีอาหารที่เพียงพอกับการบริโภคภายในประเทศ รวมถึงสามารถรองรับการบริโภคจากต่างประเทศได้ระดับหนึ่ง พร้อมทั้งสร้าง

องค์ความรู้ การวิจัยและพัฒนา และจัดระบบข้อมูล และสร้างศักยภาพในการเจรจาต่อรองระหว่างประเทศ เพื่อสร้างโอกาสและรายได้เปรียบในการกำหนดท่าทีในการเจรจา

4. สถาปัตยกรรมทางสังคม : ทางเลือกใหม่ของคนไทย

การปรับกระบวนการทบทวนใหม่ของการพัฒนาสังคม ควรมีการวางโครงสร้างสถาปัตยกรรมทางสังคม หรือหาทางเลือกใหม่ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทไทยและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการปรับโครงสร้างทางสังคมให้เป็นสังคมที่มีคุณภาพ มีภูมิคุ้มกันที่แข็งแกร่งและรองรับการเปลี่ยนแปลง มีการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ต่อยอดกับทุนทางสังคม วางรากฐานการพัฒนาสังคมที่ฐานราก และออกแบบสังคมที่มีคุณภาพ มีเป้าหมายเชิงบูรณาการระหว่างนโยบายพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และนโยบายพัฒนาด้านอื่นๆ โดยสะท้อนจากสังคมใน 4 มิติคือ สังคมแห่งความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การรวมกลุ่มเพื่อสร้างโอกาสให้กับทุกคนอย่างเป็นธรรม และการเสริมสร้างพลังทางสังคม

รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพของทุนมนุษย์ ให้รอบรู้ ใฝ่รู้และเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยปรับหลักคิดและการปฏิบัติอย่างเป็นองค์รวมและเชื่อมโยง ต้องมีจิตสาธารณะใน 5 ประการ คือ **จิตแห่งวิทยาการ** มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น **จิตแห่งการสังเคราะห์** ที่สามารถสังสม ต่อยอด และสร้างนวัตกรรมความรู้ **จิตแห่งการสร้างสรรค์** ที่เชื่อว่าความคิดสร้างสรรค์สร้างด้วยการหมั่นฝึกฝน **จิตแห่งความเคารพ** คือการเปิดใจกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็น และ **จิตแห่งคุณธรรม** คือมีความรู้คู่คุณธรรมนำการพัฒนา

นอกจากนี้ ในการพัฒนาคนทุกช่วงอายุให้เป็นทุนมนุษย์ที่เข้มแข็ง ต้องเน้นกระบวนการพัฒนาที่คนเป็นศูนย์กลาง โดยภาคประชาชน/ชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของเรื่อง ภาครัฐควรลดบทบาทความเป็นเจ้าของ เพื่อเป็นผู้หนุนการสร้างความศักยภาพของชุมชนและเอกชน ขณะที่ให้ภาคเอกชนสร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ขององค์กรและผลประโยชน์ของชุมชนและสังคม

5. สัญญาประชาคมใหม่ : พลังขับเคลื่อนสังคมสู่สมดุล

สังคมไทยในปัจจุบันเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งที่ขยายวงกว้างและมีความเสี่ยงที่จะนำไปสู่การใช้ความรุนแรงเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดของการพัฒนาประเทศ ซึ่งแนวทางที่จะลดทอนความขัดแย้งและนำสังคมไทยสู่ความร่มเย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืนคือ “การสร้างสัญญาประชาคมใหม่” ร่วมกันขึ้นในสังคมไทย

สัญญาประชาคม หมายถึง **ค่านิยมที่ประชาชนตกลงร่วมกันด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และใช้เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันในสังคมอย่างมีพลวัตตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคม โดยเน้นการดำรงชีวิตตามวัฒนธรรมอันดีของไทยตามภูมิภาคต่างๆ ยึดถือหลักคุณธรรมและความเป็นธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต รักษาสิทธิของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองให้ครบถ้วนและมีจิตสาธารณะ ยึดหลักแก้ไขความขัดแย้งในสังคมด้วยสันติวิธี เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ปลอดภัยและมีความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน**

การพัฒนาสัญญาประชาคมใหม่ ควรปรับกระบวนการทบทวนการพัฒนาประเทศใหม่ โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางของการแก้ไขปัญหา รวมทั้งสร้างค่านิยมร่วมของคนในสังคมที่ยึดมั่นในความดี ความสุจริต ความรับผิดชอบต่อสังคม และพัฒนากระบวนการ “สัญญาประชาคม” บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับโดยการปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมให้เอื้อต่อการเสริมสร้างสัญญาประชาคม นอกจากนี้จะต้อง

สร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้าง กลไกและกระบวนการบริหารจัดการของทุกภาคส่วนของสังคม บนพื้นฐานหลักธรรมาภิบาลและประชาธิปไตยที่สอดคล้องกับวิถีวัฒนธรรมการเมืองไทยที่โปร่งใสสุจริต ตลอดจนมีการขับเคลื่อนและวางระบบการติดตามประเมินผลในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับประเทศจนถึงระดับพื้นที่ เพื่อสนับสนุนการสร้างสัญญาประชาคมใหม่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วม เพื่อลดความขัดแย้งและสร้างความสงบสุขในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สศช. จะนำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการประชุมของทั้ง 5 กลุ่มไปใช้ประกอบการกำหนดกรอบแนวคิด ทิศทาง และประเด็นการพัฒนาประเทศของแผนฯ 11 ให้มีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นที่ยอมรับของทุกภาคส่วนในสังคมไทยต่อไป

10 กรกฎาคม 2552